

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hapishanelerde tutulmakta olan hasta mahpusların maruz kaldığı hak ihlalleri, yalnızca bireysel mağduriyetlere değil, aynı zamanda kamu idaresinin anayasal ve uluslararası yükümlülüklerine dair yapısal sorunlara işaret etmektedir. Bu bağlamda, %79 oranında engelli raporu bulunan Hatice Onaran'ın 10 Ekim 2024 tarihinden bu yana Gebze Kadın Kapalı Hapishanesi'nde tutuklu bulunması, infaz rejiminin hem hukuki hem de vicdani meşruiyetini tartışmalı hale getirmektedir.

Hatice Onaran hakkında ileri sürülen suçlamanın temelini, mahpuslara maddi destek gönderdiği gerekçesiyle “örgüte finans sağlamak” iddiası oluşturmaktadır. Oysa ki bir mahpusa para göndermek eylemi, başlı başına suç teşkil etmemekte, aksine mahpusların temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi açısından anayasal haklar ve insani yükümlülükler çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu gerekçeyle tutuklanan yalnızca Hatice Onaran değil; benzer dayanaksız iddialarla birçok yurttaş da tutuklanmakta ve özellikle hasta mahpuslar bu keyfi uygulamaların doğrudan mağduru hâline gelmektedir.

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan 10. Yargı Paketi'nde hasta mahpuslara konutta infaz olanağı tanınması, yalnızca Adli Tıp Kurumu (ATK) raporuna bağlanmış durumdadır. Oysa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatları, mahpusların sağlık durumlarına ilişkin yalnızca idareye bağlı kurumlardan değil, bağımsız hekimler ve sağlık kuruluşlarından alınan raporların da dikkate alınması gerektiğine işaret etmektedir. Adli Tıp Kurumu'nun tek yetkili merci hâline getirilmesi, bu anlamda hasta mahpusların sağlık hakkına erişimini engellemekte ve keyfi bir infaz pratiğine zemin oluşturmaktadır.

Hatice Onaran'ın durumunun özelinde, %79 oranında engelli oluşuna ve bağımsız sağlık kurullarının “hapishane koşullarında yaşamını sürdürmez” yönündeki değerlendirmelerine rağmen hem tedavisinin sağlanmadığı hem de tahliyesinin gerçekleşmediği görülmektedir. Bu uygulama, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında koruma altına alınan yaşam hakkı ve kötü muamele yasağı ile açıkça çelişmekte; ayrıca AİHS'nin 2. ve 3. maddeleri bağlamında Türkiye'nin yükümlülüklerini ihlal etmektedir.

Hasta mahpusların tutukluluk hâlinin devamı, yalnızca bireysel sağlık hakkı ihlali değil; aynı zamanda adil yargılanma, ayrımcılık yasağı ve insanca yaşam hakkı açısından da çoklu ihlallere neden olmaktadır. Mevcut sistemin bilimsel, şeffaf, eşitlikçi ve insan hakları temelli bir biçimde yeniden yapılandırılması elzemdir.

Bu çerçevede, hem Hatice Onaran'ın tedaviye erişiminin sağlanması hem de derhâl tahliyesinin gerçekleşmesi yönünde gerekli adımların atılması, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış olan temel hakların gereğidir.

Bu bağlamda;

1. Hatice Onaran hakkında “örgüte finans sağlamak” iddiasıyla başlatılan yargı sürecinde, söz konusu fiilin suç oluşturduğuna dair hangi somut ve hukuki deliller mevcuttur? Mahpuslara para göndermek eylemi hangi mevzuat çerçevesinde suç olarak değerlendirilmektedir?
2. %79 oranında engelli olduğu resmî sağlık raporlarıyla belgelenmiş olan Hatice Onaran'ın, yaklaşık 10 aydır Gebze Kadın Kapalı Hapishanesi'nde tutulmasının gerekçesi nedir?
3. Hatice Onaran hakkında bağımsız hastane veya sağlık kurullarınca düzenlenen “hapishane koşullarında yaşamını sürdürülemez” yönündeki sağlık raporları Bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Bu raporlar neden dikkate alınmamıştır?
4. 10. Yargı Paketi sonrasında hasta mahpuslar hakkında Adli Tıp Kurumu dışındaki sağlık kurumlarınca verilen tahliye veya infaz erteleme önerileri dikkate alınmakta mıdır? Bu doğrultuda tahliye edilen veya edilmeyen hasta mahpus sayısı kaçtır?
5. Ülke genelindeki hapishanelerde bulunan ve %70 üzeri engelli raporuna sahip mahpus sayısı kaçtır? Bu mahpusların cinsiyet, yaş grubu ve kronik hastalık dağılımına ilişkin istatistikler nelerdir?
6. Hatice Onaran ile benzer biçimde, mahpuslara maddi destek sağladığı iddiasıyla “örgüt üyeliği” ya da “örgüte yardım” suçlamasıyla tutuklu bulunan kişi sayısı kaçtır?
7. Son 5 yıl içerisinde Adli Tıp Kurumu'nun verdiği “cezaevinde kalamaz” yönündeki rapor sayısı kaçtır? Bu raporlar doğrultusunda tahliye edilen mahpus sayısı kaçtır?
8. Aynı dönemde, bağımsız sağlık kurulları tarafından düzenlenen ve “hapishane koşullarında tutulamaz” sonucuna varılan kaç sağlık raporu, Adli Tıp Kurumu'nun olumsuz görüşüyle geçersiz kılınmıştır?
9. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin hasta mahpusların tedavi ve tahliyesine ilişkin verdiği kararlardan kaçında Türkiye'nin insan hakları ihlalinde bulunduğu tespit edilmiştir? Bu kararlar doğrultusunda hangi yapısal düzenlemeler yapılmıştır?
10. Adli Tıp Kurumu'nun hasta mahpuslar konusunda tek karar verici merci olarak konumlandırılması, Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesi ve AIHS'in 14. maddesi bağlamında ayrımcılık yasağıyla çelişmekte midir? Bu konuda yeni bir yasal düzenleme planlanmakta mıdır?

11. Bakanlığınız tarafından hasta mahpusların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak ve infazda insani kriterleri temel almak amacıyla hazırlanan bir eylem planı var mıdır? Varsa kamuoyuyla paylaşılması planlanmakta mıdır?
12. %79 oranında engelli olduğu sağlık raporlarıyla belgelenmiş olan Hatice Onaran'ın mevcut hastalıkları ve sağlık durumu dikkate alındığında, hapisane koşullarında tedavisinin mümkün olmadığı açıkça ortadadır. Bu durumda, tedavi hakkının sağlanabilmesi için infaz erteleme yoluyla derhal tahliyesinin sağlanması yasal ve insani bir zorunluluk değil midir? Adli Tıp Kurumu dışındaki bağımsız sağlık kurumlarının raporları neden dikkate alınmamaktadır? Onaran'ın durumu benzerinde olan diğer hasta mahpuslar için de tahliye mekanizması işletilecek midir?
13. Hasta mahpusların serbest bırakılmasına ilişkin mevcut infaz mevzuatı yeterli değilse, bu alanda yeni bir yasa çalışması yapılması düşünülmekte midir?